

theologie

De Messias leren. Israël en de volken – Gods weg nieuw leren lezen, Edjan Westerman; uitg. Boekencentrum, Zoetermeer, 2015; ISBN 9789023970439; 416 blz.; € 29,90.

„Sichem en Silo waren de eerste centrale plaatsen. Pas eeuwen later kreeg Jeruzalem de functie van hoofdstad.” Foto: Grieks-Orthodoxe kerk in de Palestijnse stad Nablus, het vroegere Sichem. De kerk is gebouwd op de Jakobsbron, waar Jezus eens in gesprek ging met de Samaritaanse vrouw. beeld Sjaak Verboom

De Messias leren

tekst prof. dr. M. J. Paul
beeld Sjaak Verboom

Israël komt niet voor in de Apostolische Geloofsbelijdenis en andere oudkerkelijke geloofsbelijdenissen. Het is opvallend dat daarin de schepping als werk van de Vader wordt genoemd, maar dat de verkiezing en bewaring van het volk Israël niet vermeld staan.

De zondeval komt indirect ter sprake in de beschrijving van het werk van de Zoon, en dat heeft als gevolg dat Genesis 4 tot en met het boek Maleachi niet functioneren in die geloofsbelijdenissen.

Historisch is het begrijpelijk dat de belijdenissen zich concentreren op het werk van de Zoon, maar zij noemen ook niet wat Zijn taak ten aanzien van Israël is.

In navolging van de Amerikaanse theoloog Kendall Soulen geeft emeritus predikant E. J. Westerman – tot mei vorig jaar verbonden aan de hervormde wijkgemeente Aalsmeer-Dorp – in „De Messias leren” aan dat korte samenvattingen van het Evangelie kunnen gaan functioneren als

een verhaalschema en paradigma waarmee de Bijbel gelezen wordt. Beide auteurs vinden dit levensgevaarlijk en bepleiten een „canoniek verhaal” dat recht doet aan de gehele openbaring van God.

In zijn boek geeft Westerman een schets van dat canonieke verhaal, waarin Gods weg met Israël en de verschijning van Jezus Messias verbonden blijven met het door God gesloten verbond met Israël. De auteur is sinds de eeuwwisseling in intensief contact gekomen met het volk Israël, het Jodendom en Messiasbelijdende Joden. Die ontmoetingen hebben zijn denken grondig veranderd en deze publicatie vloeit daaruit voort.

Lernen

De titel „De Messias leren” gebruikt „leren” in de zin van „lernen” in het Jodendom. Het boek bevat drie hoofddelen, te weten deel 1 „De Tenach”, deel 2 „De Schriften van het Nieuwe Verbond – het Nieuwe Testament”, en deel 3 „Omkeren en omdenken – leven in een „nieuw” canoniek verhaal”.

Het eerste deel begint met de schepping en het wachten op de God van Israël en het Israël van God. De strekking van de navertelling is dat Israël geen noodmaatregel is in een afvallige mensheid, maar dat de schepping al aangelegd is op het ontstaan van de

Thora en van Israël. Die zienswijze heeft mij echter niet overtuigd.

Even verderop geeft de auteur aan dat met de roeping van Abraham de creatie van de legerplaats van Israël te midden van de volken begint. Dit verwijst naar de manier waarop Israël in de woestijn rond de tabernakel gelegerd was. Volgens Westerman is dit ook een model, een blauwdruk van de door God gewilde en bepaalde onderlinge betrekkingen op aarde. Hij vermeldt ook dat uiteindelijk de stammen hun woonplaatsen krijgen rond de stad Jeruzalem, met daarin de tempel.

Ik vind het twijfelachtig dat de lijn zo doorgetrokken wordt. Immers, de stammen kregen op basis van andere uitgangspunten hun land toebedeeld. Sichem en Silo waren de eerste centrale plaatsen. Pas eeuwen later kreeg Jeruzalem de functie van hoofdstad. Het steeds weer herhalen van de uitdrukking „kamp” in de bespreking van het Nieuwe Testament roept meer vervreemding op dan dat de lezer geholpen wordt in de uitleg.

Hierna komen profetische uitspraken over de Messias en over Israël aan de orde. Tot mijn verwondering volgt er geen behandeling van de Geschriften. Immers, Westerman gaat uit van Tenach, de Joodse benaming van het Oude Testament, en daar staan na de

Thora en de Profeten als derde deel de Geschriften. Juist omdat de auteur steeds weer de uitdrukking „het canonieke verhaal” gebruikt, is het vreemd dat hij een groot deel van de canon overslaat.

Zwart-wit

In deel 2 komen de geschriften van het Nieuwe Verbond aan de orde. De auteur legt alle nadruk op de continuïteit met de voorgaande geschriften. Hier staan mooie dingen vermeld, maar steeds weer wordt de tegenstelling met „het traditionele canonieke verhaal” benadrukt, waarmee de kerkelijke manier van lezen bedoeld wordt die een grote scheiding maakt tussen OT en NT, tussen Israël en de kerk. Waarom is hij zo zwart-wit in zijn benadering van de kerkgeschiedenis? Er zijn toch ook stromingen die de blijvende verkiezing van Israël benadrukken? Terecht wijst Westerman op de grote betekenis van de Messiasbelijdende Joden.

De auteur herhaalt zijn standpunten vele malen, om de lezer te doordringen van het belang van de zaak. Ik ga grotendeels mee met zijn visie, maar betreur het dat hij zo weinig echte argumenten geeft. Het is correct als hij wijst op het andere, meer traditionele standpunt van de nieuwtestamenticus N. T. Wright. Er zijn grote verschillen, en als lezer hoop ik

op een grondige bespreking van de argumenten aan weerszijden. Dit gebeurt echter niet. Terwijl er ook in Nederland veel aanhangers zijn van de visie van Wright, waarbij het huidige Israël geen speciale plaats meer heeft, is er slechts één pagina met het aanwijzen van consequenties. Net zoiets geldt voor de bespreking van de brieven van Paulus. Met name de brief aan de Galaten wordt vaak aangevoerd om te zeggen dat het onderscheid tussen Jood en Griek niet meer van belang is. Westerman besteedt slechts anderhalve pagina om aan te geven hoe we die brief het beste kunnen lezen. Dit is echt te weinig om te overtuigen.

Reactiehouding

Het boek van Westerman voert een belangrijk pleidooi, dat het waard is gehoord en verder doordacht te worden. Vanuit die invalshoek wil ik het aanbevelen. De breedsprakige manier van schrijven, de vele herhalingen, de reactiehouding op de kerk en het gebrek aan echt discussies zijn echter ernstige minpunten. Het royale gebruik van Hebreeuwse woorden en de merkbare rabbijnse invloed op de manier van lezen zijn helaas ook niet bevorderlijk voor het nagestreefde doel.

>>messiasleren.nl